

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Het emotionele en het cognitieve brein

12 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg waarin de benadering van emoties van Descartes verschilt van die van Vingerhoets aan de hand van de kip-ei-relatie: de ervaring van emoties is het gevolg van of komt na de fysieke processen, niet andersom 1
- een uitleg waarin de benadering van emoties van James verschilt van die van Vingerhoets aan de hand van de kip-ei-relatie: de ervaring van emoties is gelijk aan de ervaring van fysieke processen en komt er niet voor of na 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- De fysiologische benadering van emoties door Descartes kenmerkt zich door zijn overtuiging dat de meeste emoties een lichamelijke oorsprong hebben. Daarbij wordt de ziel ontroerd door lichamelijke processen. Voor Descartes lijkt er dus geen ondoorgrondelijke kip-ei-relatie te bestaan maar komt eerst het lichamelijke proces en daarna pas de gewaarwording van de emotie. De emoties zijn het gevolg van de fysieke processen, niet andersom 1
- De fysiologische benadering van James kenmerkt zich door zijn overtuiging dat een emotie hetzelfde is als de ervaring van dat wat wij in ons lichaam voelen gebeuren. Angst is bijvoorbeeld hetzelfde als de waarneming dat de spieren spannen, de adem stukt en de hartslag stijgt. Ook bij James is er dus geen sprake van een ondoorgrondelijke kip-ei-relatie maar is de gewaarwording van lichamelijke processen hetzelfde als de gewaarwording van een emotie 1

13 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat er volgens de opvattingen van Hume wel kan worden vastgesteld dat er sprake is van trots in tekst 7 omdat de oorzaken van trots betrekking hebben op het 'ik' 1
- een uitleg dat niet kan worden vastgesteld of er volgens de opvatting van Aristoteles sprake is van trots in tekst 7: het is niet duidelijk of zowel de ambities, de verdiensten als het aanzien hoog zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij Hume is het ik altijd object van de trots. De oorzaken van trots kunnen divers zijn: een eigenschap, een bepaald bezit, een prestatie van jezelf, of zelfs van anderen, mits je daarmee verbonden bent. Volgens Hume kunnen deze mannen inderdaad trots zijn op hun voetbalploeg en de geboorte van hun kind • Bij Aristoteles moet er een balans zijn tussen hoge ambities, hoge verdiensten en hoog aanzien, wil er sprake kunnen zijn van trots. De mannen in tekst 7 zijn trots bij het winnen van hun voetbalploeg of bij de geboorte van hun kind. Hoewel trots hier in verband wordt gebracht met dapperheid en overwinning, wat je kunt opvatten als hoge verdiensten en misschien zelfs hoog aanzien, wordt niet duidelijk of dit voortkomt uit hoge ambities. Het is dus niet duidelijk of het winnen van de voetbalploeg en de geboorte van het kind hoge verdiensten zijn als gevolg van hoge ambities resulterend in hoog aanzien 	<p>1</p> <p>1</p>
14	maximumscore 2	
	<p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een weergave van het verschil tussen Nussbaums opvatting over emoties en die van de stoïcijnen: emotie als bewust gekozen oordeel (stoïcijnen) en als niet per se bewust gekozen oordeel (Nussbaum) • een argumentatie hoe 'embodied cognition' kan worden begrepen vanuit de cognitivistische benadering van emoties aan de hand van Nussbaums opvatting: bij 'embodied cognition' gaat het om oordelen die niet bewust zijn gekozen maar onbewust zijn ingegeven door lichaamshoudingen 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens de stoïcijnen zijn emoties vrijwillige en actieve oordelen waarbij een bepaalde bewuste interpretatie wordt aanvaard als waarheid. Volgens Nussbaum hoeft deze aanvaarding van een interpretatie niet bewust te zijn maar kan ze ook voortkomen uit gewoonte of gehechtheid of door de intensiteit van gebeurtenissen. Een emotie is volgens Nussbaum dus niet per se een vrijwillig en actief gekozen oordeel • Deze ten opzichte van de stoïcijnen afwijkende opvatting van Nussbaum maakt het mogelijk 'embodied cognition' vanuit de cognitivistische benadering te begrijpen. In de cognitivistische benadering van emoties worden emoties begrepen als oordelen of overtuigingen en ook bij het lichamelijke weten gaat het om oordelen of overtuigingen, ook al zijn deze niet bewust gekozen. De cognitivistische verklaring voor 'embodied cognition' is dat door het innemen van een bepaalde lichaamshouding bij het schrijven aan een tafeltje met een bepaalde hoogte, de cognitieve overtuiging en daarmee de emotie onbewust wordt beïnvloed 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
15	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat er volgens Nussbaum bij de chimpansee Joni in tekst 8 sprake is van een emotie vanwege de cognitieve lading: er lijkt sprake te zijn van de overtuiging bij Joni dat Kohts gekwetst is en in gevaar is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat er volgens Nussbaum bij de chimpansee Joni in tekst 8 sprake is van een emotie vanwege de evaluatieve lading: blijktbaar is Kohts belangrijk voor Joni, door haar te troosten en beschermen kent hij haar waarde toe 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Nussbaum is het mogelijk dat ook dieren emoties hebben voor zover deze emoties ook bij hen een cognitieve en evaluatieve lading hebben. De cognitieve lading van emoties betekent dat er overtuigingen in het spel zijn. Joni lijkt in tekst 8 de overtuiging te hebben dat Kohts gekwetst is en in gevaar is en dat hij haar moet troosten en beschermen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De evaluatieve lading van emoties betekent dat er waarden in het spel zijn. Kohts is niet zomaar iemand, ze is belangrijk voor Joni. Door haar te troosten en te beschermen laat hij zien dat Kohts waarde voor hem heeft. Er is volgens Nussbaum dus sprake van een emotie bij Joni 	1
16	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat Nietzsche niet in overeenstemming met zijn filosofie heeft gehandeld door een uitleg wat medelijden volgens Nietzsche met verachting en vernedering te maken heeft: medelijden betonen is hetzelfde als het paard verachten en vernederen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat Nietzsche niet in overeenstemming met zijn filosofie heeft gehandeld door een uitleg waarom men zich voor medelijden dient te behoeden: medelijden is een schadelijke zwakheid die de mens ziek maakt en te gronde richt, in dit geval Nietzsche zelf 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor Nietzsche komt het tonen van medelijden overeen met verachten en vernederen. Je laat zien dat je jezelf hoger plaatst dan degene met wie je medelijden hebt. Een dappere vijandelijke strijder betoon je de laatste eer door hem te doden, niet door medelijden met hem te hebben. Vanuit deze opvatting heeft Nietzsche het paard niet geëerd maar vernederd, voor zover dat tussen mens en dier mogelijk is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Volgens Nietzsche zou men zich moeten behoeden tegen het medelijden omdat het een ziekelijke en schadelijke zwakheid is waaraan de mensheid te gronde gaat en die de mens melancholisch en apathisch maakt. Nietzsche heeft zichzelf niet weten te behoeden voor medelijden en heeft uit zwakte en ziekte gehandeld 	1

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van het onderscheid tussen het emotionele brein en het cognitieve brein met behulp van de begrippen 'nature' en 'nurture': (één scorepunt toekennen per juist toegepast begrip) 	2
	<ul style="list-style-type: none"> – Het begrip 'nature' duidt op wat aangeboren en onveranderlijk is, wat overeenkomt met de weergave van het emotionele brein in tekst 9 dat nauwelijks kan veranderen. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Het begrip 'nurture' duidt op dat wat ontwikkeld, opgevoed en veranderd kan worden, wat overeenkomt met de weergave van het cognitieve brein in tekst 9 dat zich aan nieuwe omstandigheden aanpast. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie of het onderscheid tussen 'nature' en 'nurture' vanuit het neurologisch onderzoek in tekst 9 houdbaar is 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderscheid tussen het emotionele brein en het cognitieve brein komt overeen met het onderscheid van de begrippen 'nature' en 'nurture' in het nature-nurture-debat. Daarin duidt het begrip 'nature' op wat aangeboren en onveranderlijk is. Dit komt overeen met de weergave van het emotionele brein in tekst 9. Het emotionele brein wordt niet als geheel onveranderlijk voorgesteld. Maar het blijkt zich niet aan nieuwe omstandigheden, zoals het betalen met een creditcard waarbij het geld pas later wordt afgeschreven, aan te kunnen passen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het begrip 'nurture' duidt juist op dat wat ontwikkeld, opgevoed en veranderd kan worden. Dit komt overeen met de weergave van het cognitieve brein in tekst 9. Het cognitieve brein weet wel dat na betaling met een creditcard het geld een tijdje later wordt afgeschreven. Het cognitieve brein is daarmee wel in staat om zich snel aan veranderingen aan te passen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderscheid tussen 'nature' en 'nurture' is vanuit neurologisch onderzoek in het algemeen niet houdbaar. Met de ontdekking van de plasticiteit van de hersenen is aangetoond dat dat waarvan we dachten dat het vaste eigenschappen zijn (nature) toch veranderlijk en kneedbaar blijkt (nurture). Maar het onderzoek in tekst 9 toont aan dat dit onderscheid tussen nature en nurture wel houdbaar is. Een deel van het brein is immers niet veranderlijk en een ander deel wel 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderscheid tussen 'nature' en 'nurture' is vanuit neurologisch onderzoek in het algemeen niet houdbaar. Onze hersenen veranderen voortdurend onder invloed van de ervaringen die we opdoen. Met de ontdekking van de plasticiteit van de hersenen is aangetoond dat dat waarvan we dachten dat het vaste eigenschappen zijn (nature) toch veranderlijk en kneedbaar blijkt (nurture). Dit gaat uiteindelijk zelfs op voor wat in tekst 9 het emotionele brein wordt genoemd 	1